

1

*„Hétfő, hétfő...
Nem bízatsz e napban...”*

MIKÖZBEN A SZÁM DALLAMÁT DUDORÁSZTAM, FEGYVERROPOGÁS verte fel körülöttem a szűk pinchelyiség csendjét.

Elhúlva néztem, hogyan fröccsenek izmok, csontok és zsigerek a sziklafalnak, tőlem alig egyméternyire.

A széttrancsírozott tetem egy pillanatra mintha hozzátapadt volna, aztán lecsusszant rajta, vérmaszatot és szőrcsimbókokat hagyva maga után.

Meleg csöppeket éreztem az arcomon, letöröltem őket kesztyűs kezemmel.

Továbbra is guggolva hátrafordultam.

– *Assez!* Elég legyen ebből!

Luc Claudel detektívfelügyelő homlokán mély, V alakú ránc jelent meg. Leeresztette ugyan, de nem tette vissza tokjába kilenc milliméteres pisztolyát.

– Ördögfajzatok ezek a patkányok! – elharapva, orrhangon ejtette a francia szavakat, ami elárulta, hogy a Szent Lőrinc-folyó felső folyásának környékéről származik.

– Dobálja őket kövekkel! – csattantam fel.

– Akkora volt ez a dög, hogy akár ő is megdobhatott volna.

Órákon át guggoltam a hideg, nyirkos pincében ezen a decemberi hétfőn Montrealban. Jól lefárasztott. A térdem is hevesen tiltakozott, ahogy feltápászkodtam.

– Hol van Charbonneau? – kérdeztem, miközben egyik, majd másik bakancsos lábfejem tornáztattam.

– A tulajt hallgatja ki. Minden együttérzésem az övé. A tökfeknek fűrészpör van az agya helyén.

– Ő talált rá erre? – mutattam hátam mögé a talajra.

– *Non. Le plombier.*

– Mit keres egy vízvezeték-szerelő egy pincehelyiségben?

– Zsenikénk csapóajtót talált a klotyó mellett, így elhatározta, hogy körülnéz itt alul. Így jutott el a szennyvízcsatornáig.

Eszembe jutott, milyen óvatosan merészkedtem le a rozoga lépcsőn. Ugyan ki kockáztatná ezért a testi épségét?

– És a csontok a felszínen heverték?

– Azt mondja, megbotlott valamiben, ami kiállt a földből. Ott – bökött állával Claudel a sekély gödör felé, amely a déli fal és a földpadló találkozásánál húzódott. – Előhúzta onnan, és megmutatta a tulajnak. Együtt áttanulmányozták a helyi könyvtár anatómiai köteteit, hogy eldöntsék, emberi maradvány-e. Képeskönyv kellett neki, szép, színes képekkel, mert tán még olvasni sem tud.

Épp tovább kérdezősködtem volna, amikor valami kattant fölötünk. Claudel meg én felnéztünk, mert a társát vártuk.

Charbonneau helyett azonban egy keszeg alak jelent meg térdig érő, lötyögős pulcsiban, bő farmerben és piszkoskék Nike edzőcipőben. Fejét vörös bandanával kötötte körül, ez alól tekergőzött elő lófarka.

Az ajtóban kuporgott, és rám fogta eldobható Kodak fényképezőgépét.

Claudel homlokránca elmélyült, és papagájorra még vörösebb árnyalatot öltött.

– *Tabarnac!**

Még két kattanás hallatszott, és a bandanás pali eltűnt az ajtóból.

*Baszki! (francia)

Claudel végre eltette a pisztolyát.

– A SIJ visszatérteig maradjunk meg a köveknél.

A SIJ a Section d'Identité Judiciare, azaz a helyszínelők québeci megfelelője.

Néztem, hogyan tűnik el a szűk, téglalap alakú nyílásban Claudel tökéletes szabású naciba bújtatott hátsója. Ellenálltam a kísértésnek, és nem markoltam fel egyetlen követ sem.

Odafönről beszélgetésfoszlányok és csizmadobogás szűrődött le hozzánk. Idelent csupán a hordozható generátor berregett; ez szolgáltatta az áramot a világításhoz.

Lélegzet-visszafojtva vizslattam a körülöttem ingó árnyakat, de nem hallottam visítást, kaparászást, sem szapora lábak kopogását.

Körbékémleltem a pincében.

Nem néztek rám sehonnan gombszemek, nem láttam szörtelen, pikkelyes farkakat.

A kis gazfickók minden bizonnyal épp átrendezték soraikat egy újabb, elsöprő erejű támadáshoz.

Noha nem helyesltem, ahogyan Claudel a problémát kezelte, egyvalamiben egyetértettünk: nagyon nem hiányoztak az utálatos rágcscsálók.

Miután elégedetten nyugtáztam, hogy pillanatnyilag nyugtom van tőlük, újra a lábamnál heverő penészes italrekesszel kezdtem el foglalkozni. *Dr. Energy energiaitala. Holtfáradt? Dr. Energy a csontja velejéig felfrissíti. Menten táncolni támad majd kedve.*

Na, ezeket a csontokat aztán nem frissíti már fel semmi, doki.

Szemügyre vettem a rekesz vérfagyasztó tartalmát.

Noha a csontváz nagyjára rászáradt a kosz, némelyik csontról már lesöpörték a földet. Külső felszínük gesztenyebarnának látszott a hordozható reflektor éles fényében. Egy kulcscsont. Bordák. Medencecsont.

Egy emberi koponya.

A francba!

Bár ezt már vagy fél tucatszor hangoztattam, nem mondhattam eleget. Egy nappal korábban repültem át Charlotte-ból Montrealba, hogy felkészüljek a kedden megtartandó bírósági tárgyalásra.

Egy pasit azzal vádoltak, hogy megölte és feldarabolta a feleségét. A csontvázon fellelhető fűrésznyomok elemzésének eredménye lett volna szakértői vallomásom tárgya. Bonyolult anyag volt, újra át akartam hát nézni az esetdossziét. Ehelyett majd befagyott a fenekem egy pizzéria alagsorában.

Pierre LaManche kora reggel jelent meg az irodámban. Amint megláttam, leolvastam az arcáról, mire számíthatok. Jól tippeltem.

A főnököm közölte, hogy csontokra bukkantak egy szeletelt pizzát árusító büfében. A tulaj kihívta a zsarukat. A halottkém pedig értesítette a törvényszéki orvostani labort.

LaManche arra kért, nézzek körül a helyszínen.

– Ma?

– *S'il vous plaît.*

– Tanúskodnom kell holnap.

– A Pétit-ügyben?

Bólintottam.

– A maradványok valószínűleg állati eredetűek – közölte LaManche a maga elit párizsi kiejtésével. – Nem tarthat sokáig.

– Hol van? – nyúltam egy táblagép után.

LaManche felolvasta a címet a kezében tartott cetliről. Rue Ste-Catherine, a belvárostól néhány háztömbnyire keleti irányban.

A CUM felségterülete.

Azaz Claudelé.

A vele történő munka pusztá gondolata adta számra az aznapi első szitokszót.

Több kisvárosi rendőrös is működik a szigetre települt Montrealban, a bűnüldözés két fő ásza azonban a SQ és a CUM. A La Sûreté du Québec a tartományi rendőrség. A városi zsaruk a Police de la Communauté Urbaine de Montréal, azaz a CUM égisze alatt ténykednek. A sziget maga ez utóbbi fennhatósága alá tartozik.

Luc Claudel és Michel Charbonneau a CUM különleges nyomozati osztályának kopói. Québec törvényszéki antropológusaként mindkettővel hosszú évek óta dolgozom együtt. Charbonneau-val mindig is kellemes volt az együttműködésünk. Claudel azonban nehéz ember. Jó zsaru ugyan, csakhogy szikrányi türelemmel sem

áldotta meg az ég, az érzékenysége meg Drakuláéval vetekszik. Amúgy a szakmámat is folyamatosan leszólja.

Vizsont mindig elegáns, mintha skatulyából húzták volna ki.

Amikor két órája megérkeztem a pincébe, Dr. Energy-italrekesze már megtelt különálló csontokkal. Noha Claudel nem halmozott el részletekkel, feltételeztem, hogy a tulaj gyűjtötte össze őket, talán a szerencsétlen vízvezeték-szerelő segédletével. Az én dolgom volt eldönteni, emberi eredetűek-e.

Azok voltak.

Ez a felfedezés váltotta ki belőlem az aznap reggeli második szitokszót.

Ezután azt kellett kiderítenem, pihen-e valaki más is a pince földpadlója alatt.

Amihez három feltárási módszert vettem igénybe.

A padlózat oldalsó bevilágítása egy elemlámpával mélyedéseket mutatott ki a talajban. A szondázás ellenállást jelzett minden egyes mélyedés alatt, azaz valamiféle objektumok heverték itt. A próbárok ásása emberi csontokat hozott felszínre.

Rossz hír volt; ezek után aligha számíthattam arra, hogy lesz időm kényelmesen átnézni a Pétit-dossiét.

Miután mindezt közöltem Claudellel és Charbonneau-val, további szitokszavak hagyták el ajkaimat. Ízes québeci káromkodásokkal színesítettem őket.

Kihívták a helyszínelőket, ők pedig tették, amit ilyenkor szokás. Felállították a lámpáikat, fotóztak. Mialatt Claudel és Charbonneau kikérdezte a tulajt és a segédjét, radarral átfésülték a pince talaját. A radar felszín alatti zavarokat jelzett minden egyes bemélyedésben, úgy tíz centi mélységben. Különben a pince tisztának tűnt.

Amíg a helyszínelők pihentek, Claudel újfent patkányokra vadászott félautomata pisztolyával, én meg lefektettem két egyszerű négyzethálót. Hamar elkészültem. Az utolsó zsinórt is ráerősítettem az utolsó karóra, és pillanatnyilag teendő nélkül maradtam, míg Claudel kiélvezte utolsó Rambo-pillanatait a patkányok rémeként.

Most mi legyen? Megvárjam, amíg a helyszínelők visszatérnek? Nem tettem.

Fénykép- és videofelvételeket készítettem az otthagyt kameráikkal. Aztán miután összedörzsöltem elgémberedett kezem, hogy visszatérjen bele a vérkeringés, újra felvettem a kesztyűmet, és megkezdtem az A1-es négyzet feltárását.

Ásás közben ugyanaz az izgalom fogott el, mint minden tettehlyen. A helyszínen kiélesednek az ember érzékei, és minden apróságra odafigyel. Mert mi van, ha később kiderül, igenis nagy jelentősége van?

Ilyenkor csupa szorongás vagyok.

Mi van, ha tönkreteszek egy kritikus bizonyítékot?

Régebbi helyszíneljárások jutottak eszembe. Régebbi halálestek. Egy szentté avatását váró apáca egy kiégett templomban. Egy lefejezett tini egy tóparti ösvényen. Elhantolt, golyó lyuggatta narokók egy patakparton.

Nem tudom, mióta ástam már, amikor visszatértek a helyszínelők. A magasabbik pasi műanyag poharat fogott a kezében. Megpróbáltam visszaemlékezni a nevére.

Gyökér. *Racine*. Magas és vékony, akár egy gyökér. A memoriter működött.

René Racine. Új fiú. Pár helyszínel azért már feldolgoztunk együtt. Alacsonyabb partnere Pierre Gilbert volt. Legalább egy évtizede ismertem.

Miközben elkortyolgattam a kihűlt kávé, tudattam velük, mit műveltem a távollétükben. Aztán megkértem Gilbert-t, hogy filmez-le és vigye el a földet, Racine-t meg, hogy szitálja át.

Vissza a négyzethálóhoz.

Miután hét és fél centi mélységben kiástam az A1-es négyzetet, folytattam az ásást a B1-ben, amit a C1 és a D1 követett.

Semmit nem találtam egyikben sem.

Oké. A radar tíz centi mélységben mutatott ki eltérést.

Tovább ástam hát.

Kéz- és lábujjaim egészen belezsibbadtak a hidegbe. A csontom velejéig átfáztam.

Gilbert vödörökben hordta a kiásott földet Racine-hez, aki szorosan szitált. Időről időre Gilbert fényképezett is. Miután az összes

1-es négyzetet leástam hét és fél centire, visszatértem az A1-hez. Folytattam a feltárást tizenöt centi mélységben.

Két adag földet emeltem a simítókanalamra a B-1-ben, amikor észrevettem, hogy a talaj színe megváltozott. Megkértem Gilbert-t, hogy rendezze át a lámpásokat.

Eztán egy pillantás elég volt ahhoz, hogy az egekbe szökjön a vérnyomásom.

– Bingó!

Gilbert leguggolt mellém. Racine követte a példáját.

– *Quoi?* – kérdezte Gilbert. – Mi az?

A kanállal mutattam a folt szélét, amely beszivárgott a B1-be.

– Sötétebb a föld! – jegyezte meg Racine.

– Az elszíneződés szerves rothadás jele – magyaráztam.

Mindkét technikus várakozva nézett rám.

A C1-re és a D1-re mutattam.

– Valami vagy valaki déli irányban fekszik erre felé.

– Szóljunk Claudelnek?

– Hadd legyen egy jó napja.

Négy óra elteltével valamennyi ujjam jéggé dermedt. Noha sapka védte a fejem, és sálát kötöttem, mégis cidriztem 100%-os mikroporozus, lélegző poliuretán membránnal bevont dzsekim alatt, amely pedig állítólag mínusz negyven fokon is meleget ad.

A két gyilkosságis zsarú, Claudel és Charbonneau egymás mellett állt szétvetett lábbal, kezüket a fütyijük elé fogva. Mindketten fekete gyapjúkabátot és fekete kesztyűt viseltek. Mindkettőről leírták, hogy utálják az egészséget.

A falak alját nyolc döglött patkány ékesítette.

A vízvezeték-szerelő gödrét és a két bemélyedést mostanra hatvan centi mélységben megnyitottuk. Az előbbi pár szétszórt csontot eredményezett; ezeket a mester és a tulaj hagyta ránk. A mélyedések másról régáltak.

Az 1-es négyzetből előkerült csontváz magzati pózban hevert. Mezítelen volt, és egy tárgy sem került elő mellőle a szitálás során.

A 2-es négyzet leletét betakarták, mielőtt elhantolták volna. Azok a részletek, amelyekre ráláttunk, teljesen szkeletonizálódtak.

Miután az utolsó földszemcséket is letisztogattam a második holttestről, eltettem a kezét, és felálltam. Idegesen toporogtam, hogy ne fázzak annyira.

– Takaró lehet? – Charbonneau hangja berekedt a hidegtől.

– Inkább valami bőrszerűség – mondtam.

A Dr. Energy-italrekeszre mutatott.

– Ez minden, ami maradt belőle?

Michel Charbonneau detektívfelügyelő Chicoutimiben látta meg a napvilágot. Ez a hely hatórányi kocsútra van a Szent Lőrinc-folyó mentén Montrealtól, a Saguenay-körzetben. Mielőtt a CUM kötelekébe lépett, Charbonneau éveket töltött a nyugat-texasi olajmezőkön. Mivel büszke volt cowboy előéletére, mindig az anyanyelven szólt hozzám. Jól beszélt angolul, noha a birtokos esetet leginkább franciául használta, bizonyos szótagokat helytelenül ejtett, és annyi szlenget használt, amennyi csak kifért a száján.

– Reméljük.

– Reméli? – Kis párafelhő hagyta el Claudel száját.

– Igen, Monsieur Claudel. Forrón remélem.

Claudel összeharapta a száját, és hallgatott.

Miután Gilbert végzett a bebugyolált tetem lefotózásával, mellétérdeltem, és megrángattam a bőrtakaró egy sarkát. Elszakadt.

Meleg gyapjúkesztyűm helyett sebészkesztyűt húztam, a holttest fölé hajoltam, kiszabadítottam a bőrdarab egyik szélét, s folytatva a lefejtését, gyors mozdulatokkal visszahajtottam.

Miután a külső réteget teljesen balra hajtottam, a belsőt vettem munkába. Rostjai itt-ott hozzátapadtak a csontvázhoz. Hidegtől és idegességtől remegő kézzel választottam el szikémmel az elrohadt bőrt az alatta lévő csonttól.

– Mi ez a fehér izé? – kérdezte Racine.

– Adipocere.

– Adipocere – ismételte utánam értetlenül.

– Hullaviasz – feleltem, noha semmi kedvem nem volt most kémiaórát tartani. – Az izmokban és a hajban a kalcium a felszaba-

duló zsírsavakkal szappant képez, majd ez további kémiai átalakuláson megy keresztül, rendszerint régen eltemetett tetemeknél vagy vizes közeg hatására.

– Akkor miért nincs ez a réteg rajta a többi csontvázon?

– Nem tudom.

Hallottam, ahogyan Claudel bosszúsan fúj egyet. Nem törődtem vele.

Negyedóra múltán sikerült leválasztanom a belső réteget, s a szemfedőt félrehajtva előttünk hevert a teljes csontváz.

Noha a koponya megrongálódott, legalább megvolt.

– Három fej, három ember – mondta ki Charbonneau valamennyiünk gondolatát.

– *Tabarnouche** – morogta Chaudel.

– A francba! – kontráztam rá.

Gilbert és Racine hallgatott.

– Van valami ötlete, doki, mi ez az egész? – tudakolta Charbonneau.

Talpra vergődtem, és a Dr. Energy-italrekeszhez léptem. Négy szempár követte minden mozdulatomat.

Egyenként kivettem a rekeszből és megforgattam a kezemben a két fél csípőcsontot, majd a koponyát.

Az első árkon átkelve újra letérdeltem mellé. Sorra kiemeltem és megvizsgáltam az innen kiásott csontokat.

Szentatyám!

Miután visszatettem őket, a második árok koponyamaradványai fölé hajoltam.

Jaj, nem! Már megint. A szokásos áldozatok.

Kiszabadítottam a csípőcsont jobb felét.

Öt arc előtt gomolygott pára a hidegben.

Ismét visszaereszkedtem a sarkamra, és letisztogattam a földet a szeméremcsont összenövéséről.

Jeges marok szorította össze a szívemet.

Három nőt találtunk. Alig túl a lánykoron.

*Basszus! A *tabarnac* québeci, enyhébb változata.

2

AKEDD REGGELI IDŐJÁRÁS-JELENTÉSRE ÉBREDVE TUDTAM, HOGY megint irdatlan hidegre számíthatok. Nem a szokásos januári nyirkos idő, amiért annyit sopánkodunk Észak-Karolinában. Itt kemény, sarkvidéki mínuszok várhatóak. Az a fajta hideg, amikor megfagysz, ha nem mozogsz folyamatosan, aztán megesznek a farkasok.

Imádom Montrealt. A majd kétezer-négyszáz méteres hegyét, a régi kikötőt, a Kis Itáliát, a kínai negyedét, a meleg kerületét, a belváros üveg-acél felhőkarcolóit, a kertvárosokat szövevényes útvesztőikkel, sötét termésköveikkel és fantasztikusan tekergőző lépcsőikkel.

Ez a város igazi pszichopata, folyton önmagával hadakozik. Az angománok a frankofónokkal. A szeparatisták a föderalistákkal. A katolikusok a protestánsokkal. A régi az újjal. Engem lenyűgöz ez a multikulturális katyvasz. Egyformán imádom az empanadát, a falafelt, a poutine-t, a kung paót; eljárók Hurley ír bárjába, a Kacurába, a L'Expressbe, a Fairmont Bagelbe, a Trattoria Trasteverebe.

Kiveszem részem a fesztiválok vég nélküli sorából: elvegyülök a Nemzetközi Dzsesszfesztivál, a Nemzetközi Ingyencsfesztivál, a Nemzetközi Filmfesztivál és a Rovarmúzeumban tartott rovarkostoló forgatagában.

Benézek a Ste-Catherine üzleteibe és a Notre-Dame környéki régiségboltokba, kijárok a Jean-Talon és az Atwater piacaira. Múzeumba járok, parkokban piknikezem, máskor meg a Lachine-csatorna mentén bringázom. Mindet egyformán élvezem.

Ugyanakkor, bevallom, fikarcnyit sem csípem a novembertől májusig tartó időjárás.

Túl sokáig éltem ehhez délen. Utálok fázni. Ki nem állhatom sem a havat, sem a jeget. Fenébe a csizmával, az ajakírral és a jégből faragott hotelekkel. A magam részéről a sort, a szandál és a harmincas faktorszámú naptej híve vagyok.

Macskám, Birdie egy véleményen van velem. Amikor felültem az ágyban, hátát görbítve ő is felemelkedett, viszont aztán sietve visszatakarodott a paplan alá. Nevetve figyeltem, hogyan gömbölyödik össze mellettem. Birdie, az én egyedüli és hűséges szobátársam.

– Egyetértünk, Birdie – tudattam vele, miközben kikapcsoltam az ébresztőórás rádiót.

A kupac még szorosabbra tekeredett.

Megnéztem az órát. Fél hat volt.

Az ablakra néztem. Odakint még szuroksötét honolt.

Kikeltem az ágyból, és a fürdőszobába masíroztam.

Húsz perccel később a konyhaasztalnál ültem. Könyökömnél kávé, előttem a Pétit-dosszié.

A negyvenkét éves Marie-Reine Pétit, három gyermek édesanyja, egy pékségben dolgozott. Két éve azonban eltűnt. Négy hónap múlva elrohadt torzóját a család kerti fészerében, egy sporttáskában találták meg. Feje és végtagjai szétdarabolva dekkoltak a közelben egy hasonló csomagban.

Pétit-ék pincéjéből asztalos-, fém- és ívfűrészek került elő. Elemeztem a Marie-Reine csontjain talált vágásnyomokat, nem férjcskéje szerszámaitól való-e. A fémfűrésznél minden egyezett. Réjean Pétit-t bíróság elé citálták felesége megölésének vádjával. Most volt a tárgyalása.

Két órával és három kávéval később összeszedtem a fotóimat és az irataimat, majd újra elolvastam a bírói idézést:

*De comparaître personnellement devant la Cour du Québec,
Chambre criminelle et pénale, au Palais de Justice de Montréal,
à 09:00 heures, le 3 décembre...**

Hogy oda ne rohanjak! Személyesen idéznek be. Olyan személyes ez, mint egy adóellenőrzés.

Válaszlevélre nincs szükség.

Megnéztem a teremszámot.

Becipzáróztam a csizmámat és a dzsekimet, magamhoz vettem a kesztyűt, sapkát, sálát, kiélesítettem a riasztót, és a garázs felé caplattam. Birdie még mindig nem tekeredett szét. A jelek szerint a macskám jól belakhatott hajnal előtt; volt mit kialudnia.

Vén Mazdám az első próbálkozásra beindult. Jó jel, gondoltam.

A sztrádára felhajtván túl hamar fékeztem, így keresztbe fordultam a sávon, ahogy néha a gyerekek a kerti csúszdán. Ez viszont rossz jel volt.

A szélvédőmön gyakorlatilag át sem láttam a kora reggeli nap-sütésben. Noha többször bekapcsoltam az ablaktörlőt és a szélvédőmosót, hosszú szakaszokon totál vakon vezettem. Alig néhány háztömb után sajnálni kezdtem, hogy nem hívtam taxit.

A 17. század végén irokéz indiánok egy csoportja élt a Szent Lőrinc-folyó mentén, Hochelaga faluban, egy dombocskára és egy hatalmas folyó között, közvetlenül a komolyabb zuhatagok utolsó szakasza után. 1642-ben francia misszionáriusok és kalandorok költöztek ide. A franciák Ville-Marie-nak nevezték el a telepet.

Helló, Európa, viszlát, őslakók.

Ma Hochelaga–Ville Marie helyén Vieux-Montréal áll. A turisták rajonganak érte.

A folyóparttól a domboldalra felkúszó óváros ódon hangulatot áraszt gázlámpáival, lovas kocsijaival, utcai árusaival és teraszos kávézóival. A kőből rakott épületek, amelyek egykor telepéseknek adtak otthont, vagy műhely, istálló és raktár gyanánt szolgáltak,

* Jelenjen meg személyesen Québec bírósága előtt nevezett büntetőperben, a Montreali Fővárosi Törvényszéken, december 3-án délelőtt 9 órakor...

mostanság múzeumok, butikok, galériák és éttermek. A keskeny utcákat macskakő burkolja.

Leparkolni szinte lehetetlen.

Újra megbántam, hogy nem taxin jöttem. Egy parkolóautómánál hagytam a kocsit, majd végigsiettem a boulevard St-Laurent-en a bíróság irányába, amely a rue Notre-Dame est 1. szám alatt, az óváros északi peremén található. Sóval szórták fel a járdát, ropogott a lábam alatt. Leheletem ráfagyott a sálamra. A galambok egymáshoz bújtak, rám se bagóztak, ahogy elhaladtam mellettük. Becses személyemnél nagyobb veszélyt jelentett rájuk a fagyhalál.

Menet közben a pizzéria pincéjében talált csontvázakra gondoltam. Valóban halott lányok csontjai lennének? Reméltem, hogy nem, legbelül azonban már tudtam, hogy hiába reménykedem.

Marie-Reine Petit-re is gondoltam. Sajnáltam, hogy ilyen elképzelhetetlen gonoszság vetett korán véget az életének. Mi lesz a gyerekekkel, ha az apát sittre vágják anyjuk meggyilkolása miatt? Felgyógyulnak-e valaha is a rettenetből, amit kénytelenek voltak elszenvedni?

Felpillantottam a bíróság épületével szemközt, a St-Laurent túloldalán működő McDonald'sra. A tulajdonosok tettek a gyarmati stílusra. Lebontották az egykori árkádokat, és kék napernyőt aggattak a helyükbe. Nem igazán illett ide.

A montreali Fővárosi Törvényszék tervezői sem sokat törődtek az építészeti összképpel. Az alsó szintek téglalap alakú dobozát függőleges fekete rácszat tagolja. Alatta kisebb, üvegfalú mása foglal helyet. A felső traktus jellegtelen tömbként tör az ég felé. Az épület kábé úgy illik a környezetébe, akár egy ormótlan Hummer egy amish tanyára.

Bent nagy volt a jövés-menés. Öreg hölgyeket láttam bokáig érő szőrmébe burkolózva. Gangsta tiniket bő, lötyögő szerelésükben. Öltönyös pasasokat. Fekete tógás ügyvédek és bírakat. Egyesek várakoztak, mások céljuk felé siettek. Vagy az egyik, vagy másik a véglet volt jellemző, köztes állapot nem létezett.

A jókora cserepes növényeket és lámpásokat tartó függőleges oszlopokat kerülgetve az előcsarnok végében álló liftek felé igye-

keztem. A Café Vienne-ből kávé illata terjengett a légben. Megfordult a fejemben, hogy magamba töltök egy negyedik csészével, de már épp eléggé fel voltam spannolva így is.

Az emeleten hasonló helyzet fogadott, mint a földszinten, bár itt a várakozók felé billent el a mérleg nyelve. Lyuggatott, vörös fémpadokon gubbasztottak, a falnak vetették a hátukat, vagy csak álldigáltak, és hangjukat letompítva beszélgettek. Néhányan ügyvédekkel értekeztek a folyosót szegélyező kis tárgyalókban. Senki nem tűnt túl vidámnak.

Leültem a 4.01-es teremmel szemben, és aktatászkámból elővettem a Pétit-dossziét. Tíz perc elteltével Louise Cloutier előkerült a tárgyalóteremből. Hosszú szőke hajával és túlméretezett szemüvegével a főügyész tizenhét éves csitrinek hatott.

- Ön az első tanúm – közölte idegesen.
- Készen állok rá.
- A vallomása perdöntő lehet.

Ujjai egy jegyzetömbbel babráltak. Előző nap találkozni akart velem, de a pizzériabeli játék megfúrta a tervét. Késő este ugyan beszéltünk telefonon, ez azonban nem biztosította a számára szükséges felkészülést. Próbáltam megnyugtatni.

- Azt ugyan nem merem kijelenteni, hogy a vágásnyomok Pétit fémfűrészétől származnak, annyit azonban mindenképpen, hogy hasonló szerszám okozta őket.

- Ennyi elég is lesz – bölintott.
- Igen, elég.
- Az ön szakértői véleménye azért kulcsfontosságú, mert eredeti vallomásában Pétit azt állította, hogy soha még csak rá sem nézett arra a fűrészre. A labor egyik munkatársnője ezzel szemben azt vallja majd, hogy amikor eltávolította a nyelet, mikroszkopikus vérnyomot talált az egyik csavarmenetben.

Mindezt már elmondta előző este. Cloutier most csak azért beszélt, hogy ezzel mintegy főpróbát tartson a tárgyalásra.

- Egy DNS-szakértő tanúsítani fogja, hogy a vér Pétit-é. Ami a fűrészhez köti a személyét.

- Én pedig összekapcsolom az áldozatot a fűrészsel.

Cloutier bólintott.

– Ez a bíró háklis a jó nevű szakértőkre.

– Miért, nem azok mindannyian?

Cloutier idegesen elmosolyodott.

– A törvényszolga úgy öt perc múlva fogja hívni.

Na, lett belőle hús.

A tárgyalóterem szokványos, modern helyiség volt. Jellegtelen, szürke falak. Jellegtelen, szürke szőnyeg. Jellegtelen, szürke kárpit a hosszú, padlóba csavarozott padokon. Az egyetlen szín a terem közepén virított; ahol korlát választotta el a nézőket a hivatásos résztvevőktől: az ügyvédek székeinek vörös, sárga és barna huzata. Itt volt a helye Québec kék-fehér és Kanada piros-fehér zászlajának is.

Vagy tucatnyian ültek a hallgatóság soraiban. Tekintetek kereszt-tüzeiben haladtam végig a padosorok között a középső folyosón, és telepedtem le a tanúk padjára. A bíró tőlem balra, míg az esküdtek velem szemben foglaltak helyet. Monsieur Pétit tőlem jobbra helyezkedett el.

Számtalanszor tanúskodtam már. Iszonyatos büntettekkel – gyilkossággal, nemi erőszakkal, kínzással, feldarabolással – megvádolt férfikkal és nőkkal néztem farkasszemet. Mégis mindig letaglóz a személyük.

Ezúttal sem volt másként. Rejean Pétit tökéletesen átlagos külsejű volt. Akár félszegnek is mondanám. Akár Frank nagybácsim is lehetett volna.

A törvényszolga felesketett. Cloutier felkelt az ügyész asztala mellől, és kérdezgetni kezdett.

– Kérem, mondja meg a teljes nevét!

– Temperance Deasee Brennan.

A plafonról lelógó mikrofonokba beszéltünk. Egyedül a mi hangunk hallatszott a teremben.

– Foglalkozása?

– Törvényszéki antropológus vagyok.

– Mióta gyakorolja a szakmáját?

– Hozzávetőleg húsz éve.

- Munkahelye?
- A charlotte-i Észak-karolinai Egyetem állandó állományba vett professzora vagyok, továbbá Québec tartomány törvényszéki antropológusa. Ilyen minőségben a montreali Törvényszéki Orvostani Intézetben dolgozom. Észak-Karolina államnak is én vagyok a szakértője. A halottkémi hivatalban, a Chapel Hillen van az irodám.
- Amerikai állampolgár?
- Igen, de van kanadai munkaengedélyem, így megoszthatom az időmet Montreal és Charlotte között.
- Mit keres egy amerikai törvényszéki antropológus egy kanadai tartományban?
- Nincs olyan kanadai állampolgár, aki kamarai tag, és franciául is folyékonyan beszél.
- A kamarai tagságra még visszatérünk. Kérem, ismertesse a végzettségét!
- Alapszakon végeztem antropológiából a washingtoni Amerikai Egyetemen. Mesterszakon biológiai antropológiából szereztem diplomát, és ebből is doktoráltam Illinois államban, az evanstoni Északnyugati Egyetemen.
- Ezután kérdések végtelen sora következett doktori értekezésem témájáról, kutatói tevékenységemről, az általam elnyert ösztöndíjakról és publikációimról. Hol? Mikor? Kivel? Milyen folyóiratban? Már azt vártam, az ügyész nő megkérdi, milyen színű bugyiban védtem meg a disszertációt.
- Könyvet is írt, dr. Brennan?
- Felsoroltam a műveimet.
- Tagja valamilyen szakmai szervezetnek?
- Ezeket is elsoroltam.
- Valamiféle tisztségeket is betöltött ezekben a szervezetekben?
- Elmondtam, miféleképpen.
- Tagja valamilyen szakmai kamarának?
- Igen, az Amerikai Törvényszéki Antropológiai Testület tagja vagyok.
- Kérem, mondja el a bíróságnak, mivel jár ez.

Leírtam a pályázat és a vizsga folyamatát, az etikai átvilágítást, majd elmagyaráztam, mennyiben igazolja egy ilyen tisztes testület egy szakértő hozzáértését.

– A québeci és észak-karolinai törvényszéki orvostani laborokon kívül másutt is gyakorolja a szakmáját?

– Egy ideig dolgoztam az ENSZ-nek, aztán az Egyesült Államok Központi Katonai Azonosító Laboratóriumában Honoluluban, oktattam az FBI hallgatóit Quanticóban, és tanítottam a Királyi Kanadai Lovasrendőrség ottawai kiképzőtelepén. Tagja vagyok az Országos Katasztrófaelhárító Központnak. Időnként magánembereknek is adok tanácsot.

Az esküdtek moccanatlanul ülték végig az eddigieket. Vagy lenyűgözte őket, amit hallottak, vagy komatózus állapotba kerültek.

– Kérem, mondja el nekünk, dr. Brennan, miből áll egy törvényszéki antropológus munkája.

Válaszomban egyenesen az esküdtekhez intéztem szavaimat.

– A törvényszéki antropológusok az emberi csontváz szakértői. Rendszerint, noha nem mindig, a kórboncnokok hozzák élénk az eseteiket. Akkor kéri ki a véleményünket, amikor egy átlagos boncolás – amelynek tárgya a lágyszövetek és a szervek vizsgálata – vagy nem lehetséges, vagy korlátokba ütközik. Ilyenkor a csontok adnak választ az alapkérdésekre.

– Miféle kérdések ezek?

– Rendszerint a személyazonosságra, a halál okára, a halál utáni csonkításokra vagy más károsodásra vonatkoznak.

– Hogyan tudja eldönteni a személyazonosság kérdését?

– A csontmaradványok vizsgálatával felállítom az elhunyt biológiai profilját, azaz meghatározom a korát, nemét, fajtáját és testmagasságát. Bizonyos esetekben az ismeretlen egyéneken mért anatómiai markereket is össze tudom vetni egy ismert illető halál előtti röntgenleleteivel.

– Nem az ujjlenyomatokon, fogképen és a DNS-en alapul a legtöbb azonosítás?

– De igen. Ahhoz azonban, hogy fel tudjuk használni az orvosi és fogleteket, először a lehető legkisebbre kell szűkíteniük a

megvizsgált egyének körét. A detektív már az antropológiai profil birtokában fésüli át az eltűnt személyek jegyzékét, hogy azután összehasonlítsa az így kapott nevek jellegzetességeit az előkerült maradványokéval. Gyakran mi végezzük el az első elemzést egy teljesen ismeretlen leletegyüttesen.

– Miben segíthet ön a halál okának megállapításában?

– A törésminták vizsgálatával az antropológusok rekonstruálni tudnak olyan eseményeket, amelyek az adott traumát okozták.

– Egész pontosan milyen traumákkal foglalkozik ön, doktor Brennan?

– Lőfegyverek, éles vagy tompa eszközök okozta sérülésekkel. Fojtogatással. Ugyanakkor újra hangsúlyozom, hogy csak akkor kérnek tőlünk szakvéleményt, amikor a holttest már annyira tönkrement, hogy ugyane kérdések nem válaszolhatók meg kizárólag a lágyszövetek és szervek vizsgálatával.

– Mit ért azon, hogy a holttest tönkrement?

– Lebomlott, megégett, mumifikálódott, szkeletonizálódott...

– Vagy esetleg feldarabolták?

– Igen.

– Köszönöm.

Az esküdtek láthatóan megélnékültek. Hárman kigúvadt szemmel bámultak. Egy nő a hátsó sorban szája elé kapta a kezét.

– Tanúskodott-e már bűnügyi szakértőként Québec tartományban vagy másutt?

– Igen, nem is egyszer.

Cloutier az esküdtek felé fordult.

– Uraim és hölgyeim, ezennel elfogadjuk dr. Temperance Brennant a törvényszéki antropológia elismert szakértőjének.

A védelem nem emelt ellene kifogást.

Mehettem a helyemre.

A délután közepe felé Cloutier végzett velem. Amikor az alperes ügyvédje emelkedett szólásra, összeszorult a gyomrom.

Most ugrik a majom a vízbe, gondoltam. Válogatott szemétkedésre számíthatok: befeketítésre, értetlenkedésre és minden elképzelhető disznóságra.

HÉTFŐ CSONT NÉLKÜL

Pétit ügyvéde ehelyett pallérozottnak és fegyelmezettnak mutatkozott.

Ötre végeztünk.

Mint kiderült, az ügyvéd keresztkérdései úri huncutságok voltak ahhoz a brutális aljassághoz képest, amelyekkel a pizzéria pincéjében talált csontok szembesítettek.